

Impactul economic al terorismului – eficientizarea fondurilor alocate de către organizațiile internaționale (Studiu de caz Fâșia Gaza)

The economic impact of terrorism – the efficiency of funds allocated by international development organizations (Gaza Strip Case Study)

Drd. Luiza Andreea ULMET*

*Institutul de Economie Națională, Academia Română, București

Abstract

Terorismul este un concept care a existat la nivel internațional încă din cele mai vechi timpuri, primind din partea specialiștilor, diferite denumiri, în funcție de perioada în care era identificat, de mijloacele și metodele folosite în cadrul activităților întreprinse, sau de scopurile vizate de acțiunile membrilor diferitelor organizații. Un lucru pe care dorim să îl evidențiem este acela că, atâta timp cât vor exista puncte de vedere diferite, atâta timp cât interesele unora dintre părțile implicate în cadrul unui conflict, inclusiv cele de natură economică, vor fi în contradicție, se vor crea premisele dezvoltării sau coagulării unor mișcări de rezistență, care, prin acțiunile întreprinse, vor fi catalogate drept organizații teroriste. Una dintre principalele organizații teroriste care aduce prejudicii economice incomensurabile, acțiunile acesteia fiind inclusiv de natură a afecta relațiile internaționale, este cea a Harakat al-Muqawama al-Islamiyya – Hamas, cunoscută și sub denumirea de Mișcarea de Rezistență Islamică, care, începând cu anul 2006, a preluat, folosind forța armată, controlul asupra Fâșiei Gaza, impunând o separare politică și economică de Autoritatea Palestiniană.

Terrorism is a concept that has existed internationally since ancient times, receiving different names from specialists depending on the period in which it was identified, the means and methods used in the activities carried out or the aims pursued by the actions of the members of various organizations. One thing we would like to point out is that as long as there are different points of view, as long as the interests of some of the parties involved in a conflict, including those of an economic nature, are at odds, then the conditions will be created for the development or coagulation of resistance movements, which by their actions will be labelled as terrorist organizations. One of the main terrorist organizations causing immeasurable economic damage, and whose actions are also likely to affect international relations, is Harakat al-Muqawama al-Islamiyya – HAMAS, also known as the Islamic Resistance Movement, which since 2006 has taken control of the Gaza Strip using armed force, imposing political and economic separation from the Palestinian Authority.

Cuvinte-cheie:

terrorism; impact economic al terorismului; Hamas; Fâșia Gaza; conflict israeliano-palestinian.

Keywords:

terrorism; economic impact of terrorism; HAMAS; Gaza Strip; Israeli-Palestinian conflict.

Info articol

Primit: 28 septembrie 2023; Evaluat: 8 noiembrie 2023; Acceptat: 12 decembrie 2023; Disponibil online: 12 ianuarie 2024

Citare: Ulmet, L.A. 2023. „Impactul economic al terorismului – eficientizarea fondurilor alocate de către organizațiile internaționale (STUDIUL DE CAZ FÂȘIA GAZA)”. *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”*, 12(4): 150-160. <https://doi.org/10.53477/2065-8281-23-52>

În cele ce urmează, vom încerca să analizăm efectele economice ale acțiunilor teroriste asupra unor spații în care acestea își desfășoară, cu precădere, activitatea, având la bază datele furnizate la nivel internațional ca urmare a unor atacuri teroriste, pentru ca, mai apoi, să identificăm implicarea organismelor internaționale în acțiunile de reconstrucție postconflict și fondurile cheltuite de către acestea pentru dezvoltarea și implementarea unor soluții viabile astfel încât respectivele teritorii să nu se mai regăsească în situația de a se confrunta cu eventuale activități teroriste în arealul lor de interes, precum și ca organizațiile teroriste să nu mai găsească spații prielnice pentru dezvoltare prin inducerea unor idei fundamentaliste în rândul populației.

Astfel, la sfârșitul lucrării, după analiza conflictului dintre organizația teroristă Hamas și autoritățile israeliene, precum și în baza studierii activității unor organizații internaționale, precum ONU, vom fi capabili să indicăm principalele domenii economice afectate de izbucnirea unui conflict la scară largă între o organizație teroristă și un stat, care poate afecta inclusiv relațiile diplomatice la nivel internațional, conducând spre o dezvoltare și permanentizare a conflictului, cu impact asupra populației civile.

Impactul economic al terorismului la nivel internațional – planuri de dezvoltare a Fâșiei Gaza, din perspectiva organizațiilor internaționale cu rol în garantarea securității

Deși terorismul există la nivel internațional de o perioadă lungă de timp (Laquer 1987, 11-12), specialiștii în domeniul securității i-au alocat un rol bine determinat abia după producerea incidentelor din 11 septembrie 2011, fapt ce a condus la o reorientare a acțiunilor și la dezvoltarea capacităților necesare desfășurării unor lupte concentrate pentru combaterea acestui fenomen.

Astfel, pornind de la atacul terorist din 11 septembrie 2011, urmat de războiul din Afganistan, de invazia Irakului, de lupta împotriva ISIS și al-Quaida, statele occidentale au manifestat intenția de a combate împreună terorismul, realizând riscurile la care sunt supuse, dacă nu intervin acolo unde organizațiile teroriste își au sorgintea, trecând peste ideea de a nu depăși obstacolul dat de propriile granițe teritoriale. Problematika apariției și dezvoltării rețelelor teroriste a fost abordată în aceeași manieră și de principalele organizații internaționale cu rol în garantarea securității. Astfel, ONU, NATO, UE au demarat o serie de operații pentru a preveni apariția terorismului atât pe teritoriul statelor membre, cât și în diferite zone ale globului, pentru a pregăti populația în lupta împotriva acestui flagel sau pentru a înlătura pur și simplu organizațiile teroriste care controlau o parte a teritoriului.

Totodată, atât la nivel statal, cât și la nivelul organizațiilor internaționale, au fost dezvoltate mecanisme pentru oprirea expansiunii terorismului, stoparea finanțării grupărilor teroriste și împiedicarea acestora de a recruta noi membri.

Impactul economic al terorismului, deși greu de cuantificat, poate fi ilustrat luând ca exemplu atacul terorist din 2001 și activitățile reprezentanților SUA, de a compensa pentru viețile pierdute în cadrul acestui atac.

În acest sens, SUA au dezvoltat, începând cu anul 2015, un fond pentru victimele terorismului sponsorizat de stat, administrat de Secția de spălare a banilor și recuperare a activelor (MLARS) a diviziei penale, sub conducerea maestrului special Mary Patrice Brown, care, în luna aprilie 2023, a anunțat că vor fi despăgubite 5.361 de victime ale atacurilor teroriste din 11 septembrie 2001, dintre acestea făcând parte și rude ale victimelor, precum și copiii acestora sau soții. Anterior, s-au mai plătit victimelor sume de peste 3,3 miliarde de dolari, numărul total al solicitanților eligibili crescând de la 2.000, în 2017, la peste 15.500, în prezent. Dintre aceștia, 12.117 reclamanți sunt victime ale atentatului terorist din 11 septembrie 2001 și membrii familiilor acestora, în timp ce alte 3.652 au fost victime ale altor atacuri teroriste ([Departamentul de Justiție al SUA 2023a](#)). În total, de când fondul a fost creat statul american a plătit, prin intermediul acestuia, despăgubiri de aproximativ 6 miliarde de dolari victimelor acțiunilor teroriste și familiilor acestora ([Departamentul de justiție al SUA 2023b](#)).

În ceea ce privește cuantumul plătit fiecăreia dintre victime, autoritățile SUA acordă o despăgubire de 250.000 de dolari pentru o persoană ucisă, 100.000 de dolari pentru soț și 100.000 de dolari pentru fiecare persoană pe care victima o avea în întreținere. Pentru cererile de vătămare corporală, suma de bani plătită ca despăgubire pornește de la 250.000 de dolari și poate crește, în funcție de situația familială a fiecărei victime în parte ([Departamentul de justiție al SUA 2023b](#)).

Toate aceste aspecte prezentate denotă că orice acțiune teroristă poate avea efecte economice importante asupra unui stat, asta fără a analiza în detaliu și alte elemente, precum distrugerile materiale provocate sau proporția în care au fost afectate anumite domenii economice și rezultatul negativ, înregistrat la nivel de încasări, într-o anumită perioadă de timp.

Având în vedere că, la nivel internațional, în perioada 2010-2021 au avut loc aproximativ 119.365 de atacuri teroriste în diferite locații de pe glob, acest lucru demonstrează încă o dată impactul economic major pe care terorismul îl poate avea asupra economiei statelor atât prin victimele înregistrate, cât și prin diferitele sume de bani pe care națiunile le pot pierde, ca urmare a afectării diverselor ramuri economice sau distrugerii unor elemente de infrastructură.

Fenomenul de globalizare a făcut ca aceste efecte economice ale acțiunilor teroriste să fie acut resimțite dincolo de arealul geografic în care s-au înregistrat. Spre exemplu, să presupunem că are loc un atac terorist cu implicații care duc la blocarea canalului Suez pentru o anumită perioadă de timp. Acest fapt poate afecta întregul trafic maritim de mărfuri dintre Asia și Europa, deși evenimentul s-ar produce doar pe teritoriul Egiptului.

Astfel, în urma efectuării unor calcule sumare ale impactului economic al terorismului la nivel global, specialiștii în domeniu au estimat că aceste activități teroriste au reprezentat costuri la adresa statelor de aproximativ 613,6 miliarde de dolari în perioada 2010-2019 ([StatSoft 2023](#)). Având la bază aceste calcule, considerăm că implicațiile economice ale acțiunilor teroriste sunt cu mult mai mari decât cele ce pot fi cuantificate și pornind de la evenimentul din 11 septembrie 2001, pe lângă compensațiile acordate victimelor și calculele efectuate asupra distrugerilor care țin de infrastructură, considerăm că și intervenția Statelor Unite ale Americii în Afganistan în perioada 2001-2022, care a avut costuri totale de aproximativ 2,313 trilioane de dolari, este tot o consecință economică a acțiunilor teroriste și trebuie luată în calcul, în eventualitatea în care va fi efectuat un proces amplu care ține de costul economic al terorismului ([Watson Institute 2021](#)). Această sumă de bani ce ține de acțiunea SUA în Afganistan este însă una care nu ține cont de contribuțiile financiare ale aliaților, ale organizațiilor internaționale, ale organizațiilor nonguvernamentale care au acționat în această perioadă, dar și de alte costuri de infrastructură, de reconstrucție postconflict etc., iar sumele de bani nu includ plățile viitoare ale dobânzilor pentru banii împrumutați pentru a finanța războiul sau plățile care vor fi efectuate pe toată durata vieții persoanelor care au fost afectate, precum militarii care au participat la ostilități și asistența medicală și psihiatrică de care aceștia vor beneficia ([Watson Institute 2021](#)).

Principalele instituții cu rol în garantarea securității precum ONU, NATO, UE sau OSCE, prin programele desfășurate trebuie să se implice mult mai activ în acțiunile de prevenire și de combatere a acestui fenomen, respectând în același timp convențiile internaționale și fără afectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. De ce facem această precizare? Pentru că numai prin aplicarea unor metode în conformitate cu legile internaționale, vom putea cu adevărat să facem o distincție clară între apărătorii binelui, promotorii prosperității și membrii organizațiilor teroriste care acționează în detrimentul intereselor comune, pentru binele propriu.

Promptitudinea cu care aceste organizații au acționat în momentul apariției unor situații de criză, precum cea din Afganistan sau apariția și dezvoltarea Daesh/ISIL, reprezintă cel mai bun exemplu de cooperare internațională în combaterea și eradicarea terorismului ([Ministerul Afacerilor Externe 2021](#)). Completându-se și identificând soluții comune în vederea înlăturării acestei amenințări internaționale, organizațiile anterior menționate au susținut formarea unor coaliții globale, dar au întreprins acțiuni și pe palierul stopării finanțărilor ilegale ale organizațiilor teroriste, ori în vederea împiedicării recrutărilor de noi luptători din cadrul statelor europene care aveau intenții de a se deplasa în aceste teritorii. În vederea combaterii terorismului, ONU, UE, NATO și OSCE au emis mai multe rezoluții¹, strategii destinate

¹ Din 1963, comunitatea internațională a elaborat 19 instrumente juridice internaționale pentru prevenirea actelor teroriste. Aceste instrumente au fost dezvoltate sub auspiciile Națiunilor Unite și ale Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (AIEA) și sunt deschise participării tuturor statelor membre.

² Strategia și Planul de acțiune al UE de combatere a terorismului, Strategia de comunicare media, Strategia

UE privind combaterea radicalizării și recrutării în scopuri teroriste, Strategia UE pentru Siria și Irak – combaterea terorismului și a luptătorilor teroriști străini.

³ Inițiativa de Securitate privind Proliferarea și Inițiativa Globală pentru Combaterea Terorismului Nuclear.

combaterii terorismului², sprijinind în mod unilateral măsurile adoptate de NATO și de OSCE și participând la inițiativele internaționale în domeniu³.

Despre ONU, putem afirma cu tărie că reprezintă principala organizație mondială cu rol în garantarea securității statelor membre, dar deficiențele înregistrate la nivel de luare a deciziilor în ceea ce privește acțiunile de combatere a terorismului ne conduc spre ideea că este necesară o schimbare a direcțiilor, politicilor și strategiilor de combatere a acestui fenomen. Deoarece în interiorul acestei organizații, avem state cu opinii vădit diferite în privința unor entități teroriste, este foarte dificilă găsirea unui consens asupra declarării unor organizații ca fiind teroriste, și nu mișcări eliberatoare. Aceste diferențe de opinie sunt, în special, bazate pe interesele strategice ale unor țări, pe religia înregistrată la nivel de combatanți, dar și pe politicile externe regionale, exercitate de către anumite state cu influență, un exemplu edificator în acest sens fiind cel al Hamas, organizație pe care anumite state o consideră teroristă, și altele o consideră o organizație care luptă pentru independența și integritatea teritorială a Palestinei (Khalidi 2020, 10-15).

Deși principala formă de subvenționare a activităților Hamas, în special a ramurii militare a acesteia este reprezentată de colectarea taxelor vamale la trecerea frontierei cu Egipt, iar sumele, în acest caz, se pot ridica la milioane de dolari pe lună, există suspiciuni că această organizație teroristă și-a însușit de-a lungul timpului o parte a sumelor de bani sau a materialelor puse de dispoziție de către ONU pentru populația civilă sub formă de ajutoare (Merari și Elad 2019, 20-40).

În cadrul unui interviu, din data de 23.10.2023, Tzipi Hotovely, ambasadorul israelian din Regatul Marii Britanii și Irlandei de Nord, a acreditat ideea că Hamas a construit din sumele sustrase fraudulos de către organizație de la ONU un număr de aproximativ 30 de tunele, a căror valoare se ridică la peste 100 de milioane de dolari (Bir 2023).

În acest caz, pe lângă sumele provenite din surse oficiale, organizația teroristă a preluat fonduri alocate pentru ajutorarea populației civile din Gaza, pentru a-și dezvolta propriile capacități de apărare, fapt ce creează premisele că reprezentanții ONU nu au acordat suficientă atenție modului în care sumele de bani au fost cheltuite sau bunurile puse la dispoziție, precum materiale de construcții, au fost folosite.

Scurt istoric al conflictului israeliano-palestinian – costul economic al acțiunii teroriste a Hamas, din data de 7 octombrie 2023

Termenul de Plestina provine din latinescul „Palestina”, având corespondent în limba greacă veche „Palaistine” „παλαιστίνη”, denumirea fiind înregistrată

pentru prima dată în scrierile lui Herodot (n.cca. 484 - d.cca. 425 î.Hr.), care denumea, prin acest termen, coasta mediteraneeană din sudul Feniciei până în actuala zonă Gaza, coastă identificată ca partea sudică a Siriei, cunoscută de eleni și sub denumirea de Koelesyria (Bir 2023). Populația acestui teritoriu este însă atestată cu mult înainte ca istoricul grec să o menționeze, de-a lungul timpului zona descrisă fiind populată, începând cu paleolitic, de numeroase alte triburi, la acea vreme acestea având în mare parte un caracter migrator.

Trebuie menționat că primele relatări ale venirii triburilor israelite în aceste teritorii s-au petrecut în jurul secolului XIII (î.Hr.), aceștia întemeind mai multe așezări în zonele muntoase. Ulterior, teritoriul a fost marcat de numeroase conflicte, aflându-se de-a lungul istoriei sub diferite ocupații, precum cea a Imperiului Roman sau a Imperiului Otoman.

Importanța economică a acestui teritoriu este de ordin strategic, acesta fiind la intersecția mai multor rute comerciale între Asia, Africa și Europa, ceea ce a făcut ca, începând cu secolul IX, puterile vremii, precum Franța și Marea Britanie, să încerce preluarea sa în stăpânire. Odată cu încheierea Primului Război Mondial și cu destrămarea Imperiului Otoman, în anul 1918 armata engleză ocupă Palestina și o supune unui regim de administrație militară, după ce anterior acest lucru fusese pregătit în cadrul Acordului Sykes-Picot din anul 1916, în care Marea Britanie și-a revendicat anumite teritorii din cadrul Imperiului Otoman.

Pe durata mandatului britanic, au avut loc mai multe ciocniri între forțele de ocupație și populația acestei zone, în principal cea de sorginte arabă, care au condus la escaladarea unor violențe, precum cele dintre anii 1921 și 1929, când sute de evrei au fost uciși în localitățile palestinieni, precum Hebron, Ierusalim și Jaffa, sau revolta arabă dintre anii 1936 și 1939.

În urma ororilor comise împotriva evreilor, în timpul Celui de-Al Doilea Război Mondial, Rezoluția 181 a Organizației Națiunilor Unite a decretat la data de 29 noiembrie 1947 ca mandatul britanic să fie încheiat la 15 mai 1948, iar teritoriul să fie divizat în două state, unul evreiesc și unul arab, soluție care a fost respinsă de către comunitatea arabă, fiind declanșate ample acțiuni care au condus, în final, la izbucnirea unui război civil între arabi și palestinieni. Zona a fost ulterior un imens focar de tensiuni care au generat mai multe conflicte militare între israelieni și palestinieni, dar care au atras, în cadrul lor, și statele din proximitate, dintre acestea, cele mai importante conflicte fiind criza Suezului din 1956, războiul de șase zile – cel de-al treilea conflict armat major arabo-israelian, care a durat între 5 și 10 iunie 1967, între Israel și alianța formată din statele arabe Egipt, Iordania și Siria –, războiul de uzură – din perioada 1967-1970, războiul de Yom Kippur din anul 1973, războiul din Liban din anul 1982.

Ca răspuns la pierderea teritorială semnificativă, în urma sentimentelor de nemulțumire a palestinienilor, în anul 1964 a apărut o așa-numită mișcare de rezistență, denumită Organizația de Eliberare a Palestinei (OEP), iar primele

acte teroriste au fost comise, începând cu anul 1995, de către o ramură a acesteia, denumită Fatah, care a fost înființată la 10 octombrie 1959, sub conducerea lui Yasser Arafat (Moceanu 2023).

Ulterior, între anii 1987 și 1993, a avut loc prima intifadă palestiniană, termenul fiind unul care face referire la revolta palestiniană care a condus la producerea unor numeroase acte de terorism împotriva persoanelor civile israeliene. În timpul Primei Intifade, declanșate oficial la data de 10 decembrie 1987, a fost înființată oficial Organizația teroristă *Hamas*, această inițiativă apărând în urma unei colaborări între șeicul Ahmad Yasin și Muhammad Taha, un important membru al aripii organizației Fraților Musulmani, care activa, la acel moment, în Fâșia Gaza. Aripa militară a Hamas este cunoscută sub denumirea de Brigăzile Ezzedin Al-Qassam și a fost creată, în anul 1992, de către cel supranumit „Inginerul”, Yahya Ayyash, supranumele provenind de la priceperea acestuia de a crea dispozitive improvizate explozive care au fost folosite, de-a lungul timpului, în diverse atacuri împotriva israelienilor.

Negocierile de pace pentru încheierea Primei Intifade au început odată cu Conferința de la Madrid din anul 1991, dar considerăm că aceasta fost încheiată oficial odată cu semnarea Acordurilor de la Oslo dintre guvernul israelian și Organizația pentru Eliberarea Palestinei, momentul marcând începutul recunoașterii între cele două entități, precum și înființarea Autorității Naționale Palestiniene (ANP), care urma să aibă responsabilitatea administrării teritoriului aflat sub controlul său.

Cea de-a Doua Intifadă a avut loc între anii 2000 și 2005, după semnarea acordurilor de la Oslo și întoarcerea liderilor OEP din exil, în frunte cu Yasser Arafat. Această perioadă a fost caracterizată de numeroase acte teroriste, care au presupus o violență extremă din partea palestinienilor, urmate de represalii din partea israelienilor, costurile economice, precum și pierderile de vieți omenești, distrugerea infrastructurii și alte asemenea criterii nu au putut fi măsurabile până acum, din cauza dificultăților de strângere a tuturor datelor.

În anul 2005 au avut loc alegeri pe întreg teritoriul Autorității Palestiniene, la acea dată Hamas, deși declarată câștigătoare, nu a putut prelua controlul, până când, în anul 2007 a preluat prin forță conducerea în Fâșia Gaza, moment ce a condus la o diviziune între palestinieni, Fatah rămânând la conducerea teritoriilor parțial autonome din Cisiordania. Acesta a fost și momentul ultimelor alegeri care au avut loc pe teritoriul Fâșiei Gaza.

Ca urmare a continuării actelor teroriste, între Hamas și autoritățile israeliene au avut loc, după anul 2005, alte 4 conflicte de importanță majoră, între 27 decembrie 2008 și 18 ianuarie 2009, între 14 și 21 noiembrie 2012, 8 iulie 2014 și 26 august, respectiv 10 mai și 21 mai 2021, în cursul cărora au fost înregistrate numeroase pierderi de vieți omenești, pierderi economice, respectiv impunerea de către Israel a unei blocade militare asupra teritoriului, restricțiile fiind de natură a cauza alte pagube economice majore care au condus la creșterea nivelului de sărăcie în Fâșia Gaza și la declanșarea unei adevărate crize umanitare (Moceanu 2023).

Toate aceste restricții și izolarea aproape totală a Fâșiei Gaza au condus, inevitabil, la o aproape inexistentă cifră a investițiilor străine în acest teritoriu, la stoparea activităților de producție, în baza lipsei de materie primă, rezultatul fiind o prăbușire vertiginoasă a economiei, în anul 2022, fiind raportat că aproape 80% din populație era dependentă de ajutorul internațional, iar două treimi din populație se afla sub pragul sărăciei.

Ca să ne facem o idee asupra magnitudinii efectelor economice ale acestei situații, în care o organizație teroristă a preluat controlul unui teritoriu, pentru ca, mai apoi, să atace teritoriul unui stat, trebuie să realizăm că ONU estima că, la jumătatea anului 2022, 65% din populația Fâșiei Gaza se afla în situația unei insecurități alimentare, comparativ cu 62,2%, la jumătatea anului 2021, iar rata sărăciei pe același interval de timp a crescut de la 59% la 65%. Alte domenii în care situația din această regiune era una demnă de luat în considerare sunt acelea ale sănătății, educației sau transportului, la care majoritatea populației nu avea acces ([UNCTAD 2023b](#)).

Deși dependentă de ajutorul umanitar extern, fără de care criza din Fâșia Gaza s-ar fi adâncit și mai mult, la nivelul anului 2022 guvernul palestinian a primit doar 250 de milioane de dolari pentru a-și consolida bugetul și alte 300 de milioane de dolari pentru proiecte de dezvoltare, care reprezentau 3% din PIB, fiind înregistrată o scădere semnificativă, în raport cu ajutoarele acordate în anii precedenți, când, spre exemplu la nivelul anului 2008, Banca Mondială raporta valoarea ajutoarelor internaționale la 2 miliarde de dolari, reprezentând 27% din PIB.

Criza umanitară a fost adâncită și mai mult în urma acțiunii teroriste, fără precedent, efectuate de Hamas la data de 7 octombrie 2023, când această organizație teroristă a efectuat un amplu atac asupra teritoriului israelian, fiind înregistrate un număr de aproximativ 1.200 de victime în rândul civililor și 200 de oameni au fost răpiți și duși în interiorul Fâșiei Gaza.

În replică, autoritățile israeliene au început ample acțiuni ofensive, bombardamente și au desfășurat o operațiune terestră în Fâșia Gaza. Bombardamentele au avut drept țintă distrugerea unei rețele de tuneluri, construite de Hamas, a infrastructurii de apărare aparținând acestei organizații, a centrelor de comandă și control, precum și lichidarea luptătorilor, atacurile având loc, cu precădere, în zona de nord a acestei regiuni. Dar, efectele economice ale unei astfel de acțiuni vor fi greu de cuantificat, deoarece vorbim de distrugereri de clădiri, a infrastructurii aproape în totalitate, distrugerea unor școli și spitale, a rețelei de electricitate și de alimentare cu apă, iar sumele necesare reconstrucției postconflict vor fi unele foarte mari.

Un alt element este acela al dislocării unui număr impresionant de persoane, aproximativ 2 milioane de refugiați în zona de sud a Fâșiei Gaza, persoane care, în luna noiembrie 2023, nu aveau un necesar de hrană, de apă potabilă, acces la servicii medicale sau alte elemente de bază pentru un trai decent. Starea economică precară în care se află populația din acest teritoriu se datorează, în principal, acțiunilor

teroriste continue, desfășurate de Hamas împotriva autorităților israeliene și, cu precădere, împotriva civililor israelieni, care au condus la măsurile restrictive, pe care le-am văzut de-a lungul timpului, iar în acest moment, la desfășurarea unei operațiuni militare de mare amploare.

Calculule care trebuie efectuate pentru a stabili impactul economic al acțiunii Hamas, din data de 7 octombrie 2023, pot fi făcute abia după încetarea ostilităților, pentru că acțiunea israeliană pare, la sfârșitul lunii noiembrie 2023, departe de a fi încheiată, ea însăși presupunând cheltuieli importante ca orice formă de război, care include utilizarea de tehnică, de oameni, de mijloace logistice de susținere a luptei, trecerea mai multor domenii economice la forma de război. Asta fără a mai implica multe alte domenii economice care sunt și vor fi în timp afectate de acțiunea teroristă, precum turismul, mijloacele de procurare a materiei prime necesare industriei sau domeniului aviatic.

Concluzii

Deși organizațiile internaționale, precum ONU, dar și anumite state, precum Israelul, au făcut pași importanți pentru ca fondurile alocate, sub titlu de ajutoare, locuitorilor Fâșiei Gaza să ajungă la persoanele în stare de necesitate, un important factor pentru care Hamas a reușit, de-a lungul timpului, să dispună de sumele necesare desfășurării acțiunilor a fost acela că ajutoarele erau orientate către dezvoltarea infrastructurii, funcționarea adecvată a spitalelor și școlilor și alte beneficii, inclusiv ajutor alimentar, care oferea locuitorilor zonei un minim necesar traiului de zi cu zi, iar organizația teroristă colecta din taxe și plăți vamale alte sume de bani pe care nu era necesar să le mai utilizeze în aceste sectoare.

Spre exemplu, ONU a oferit Fâșiei Gaza între anii 2014 și 2020 aproximativ 4,5 miliarde de dolari, finanțarea fiind efectuată, în principal, prin intermediul Agenției ONU pentru Refugiații Palestinieni, iar Qatarul a oferit, începând cu anul 2012, aproximativ 1,3 miliarde de dolari, aceștia fiind principalii donatori, alături de Autoritatea Palestiniană, care, la nivelul anului 2021, se preconiza că va cheltui 1,7 miliarde de dolari în Fâșia Gaza, în principal pentru plata salariilor funcționarilor publici care încetaseră să-și desfășoare activitatea după anul 2007, când Hamas a preluat puterea ([UNCTAD 2023a](#)).

După cum putem observa, sumele de bani care au intrat în Fâșia Gaza nu sunt unele de neglijat, dar este necesar ca organismele internaționale să monitorizeze cu strictețe unde ajung aceste ajutoare, pentru a nu mai permite Hamas să beneficieze de sprijin în vederea generării de noi capacități prin care să continue lupta împotriva Israelului.

Referințe

- Alexandrescu, Grigore.** 2001. „Terorismul — amenințare neconvențională la adresa securității naționale și internaționale.” *Revista Forțelor Terestre*, nr. 2.
- Bir, Burak.** 2023. ”Israel is ‘not bombing civilians’ in Gaza, says ambassador to UK.” <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israel-is-not-bombing-civilians-in-gaza-says-ambassador-to-uk/3033727>.
- Biroul de responsabilitate al guvernului SUA.** 2021. ”U.S. victims of state sponsored terrorism fund: Estimated Lump Sum CatchUp Payments.” <https://www.gao.gov/assets/gao-21-105306.pdf>.
- Departamentul de Justiție al SUA.** 2023a. ”Justice Department Announces Total Distribution of Over \$6B to Victims of State Sponsored Terrorism.” <https://www.justice.gov/opa/pr/justice-department-announces-total-distribution-over-6b-victims-state-sponsored-terrorism>.
- . 2023b. ”The september 11 victim compensation fund of 2001.” <https://oig.justice.gov/reports/plus/a0401/final.pdf>.
- Juergensmeyer, Mark.** 2004. *Terror in the Mind of God: The Global Rise of Religious Violence*. University of California Press.
- Khalidi, Rashid.** 2020. *The Hundred Years’ War on Palestine: A History of Settler Colonialism and Resistance, 1917–2017*. New York: Metropolitan Books.
- Laquer, Walter.** 1987. *The Age of Terrorism*. Editura Little Brown.
- Merari, Ariel și Shlomi Elad.** 2019. *The International Dimension Of Palestinian Terrorism*. New York: Routledge.
- Ministerul Afacerilor Externe.** 2021. „Terorism internațional.” <https://www.mae.ro/node/1880>.
- Moceanu, Răzvan.** 2023. „DOCUMENTAR: Istoria conflictului arabo-israelian.” <https://www.rador.ro/2023/10/20/documentar-istoria-conflictului-arabo-israelian/>.
- Seurat, Leila.** 2022. *The Foreign Policy of Hamas: Ideology, Decision Making and Political Supremacy (SOAS Palestine Studies)*. London: I.B. Tauris.
- Shachar, Nathan.** 2009. *Gaza Strip: Its History and Politics - from the Pharaohs to the Israeli Invasion of 2009*. Liverpool University Press.
- StatSoft.** 2023. ”Data science and analytics.” <https://statsoft.de/en/home>.
- UNCTAD.** 2023a. ”Report on UNCTAD’s assistance to the Palestinian people.” <https://unctad.org/news/report-unctads-assistance-palestinian-people>.
- . 2023b. ”United Nations Conference on Trade and Development: Developments in the economy of the Occupied Palestinian Territory.” https://unctad.org/system/files/official-document/tdbex74d2_en.pdf.

Văduva, Gheorghe. 2005. *Terorismul contemporan – factor de risc la adresa securității și apărării naționale, în condițiile statutului de membru NATO*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.

Watson Institute. 2021. ”Human and budgetary costs to date of the U.S. war in Afghanistan, 2001-2022.” <https://watson.brown.edu/costsofwar/figures/2021/human-and-budgetary-costs-date-us-war-afghanistan-2001-2022>.